

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובביתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

ביאור | פשר השבח "דולה מים מבורות עמוקים"

בגמרא שלנו קורא רבא על רבינו יהודה הנשיא "דולה מים מבורות עמוקים". מה כוונתו? לפסוק במשלי פרק כ פסוק ה "מִים עֲמֻקִּים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה". (כפי שצינו בצדק בהערות של מהדורת שוטנשטיין).

העצה נמצאת עמוק עמוק בתוך הלב, כמו בתוך בור שיש בו מים עמוקים, אך איש תבונות יודע לדלות את המים מעומק הבור ולהוציא משם את העצה.

נמצא שרבא משבח את רבי שהוא "איש תבונות", שיודע לדלות את העצה העמוקה שבלבו.

זווית אישית | החלום שביאר את חכמת הלב

ברצוני לשתף את הקוראים היקרים במעשה פלא שאירע עמי לפני כמה שנים:

לילה אחד בשכבי על משכבי הרהרתי בקושיא שהטרידה אותי: מהו זה שכתב רש"י בעניין בגדי הכהונה 'לבי אומר לי, וכי ברגשות הלב הדברים תלויים, ומה שייך בזה 'ליבי אומר לי'. ועוד יותר תמהתי על לשון רש"י בהמשך 'ועוד אומר לי לבי שיש ראייה לדבר וכו' והרי אם יש ראייה לדבר אין זה עניין ל'אומר לי לבי', ומה שייך הרגשת הלב בעניין של 'ראייה לדבר'. ובתוך קושיא זו שקעתי בשנתי.

והנה, בחלומי ראיתי את רבינו הגראי"ל שטיינמן זי"ע – שאז היה בחיי חיות – וניגשתי אליו להזכיר שמי לברכה, אלא שלא הזכרתי השמות במפורש 'אברהם משה' אלא אמרתי הפסוקים שהם נרמזים בו בתחילתם וסופם, כנהוג בסוף תפילת שמו"ע, 'אתה הוא.. אשר בחרת באברם וכו' ושמת שמו אברהם' 'מחשבות בעצה תכון ובתחבולות עשה

מלחמה', כשמוע הגראי"ל את הפסוק השני המרמז על שמי 'משה', הפטיר ואמר 'באותו הפרק במשלי ישנו פסוק אחר המתאים לשם זה', ואיקץ משנתי. כמובן שמיד ברכתי ברכות התורה ורצתי לארון הספרים לבדוק במשלי האם אכן ישנו פסוק אחר בפרק זה המתחיל במ"ם ומסתיים בה"א, והנה אני רואה מיד בפסוק ה' "מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונה ידלנה", ואשתומם על המראה, מה זה ועל מה זה רמזו לי פסוק זה בחלומי.

ולפתע התבוננתי שבפסוק זה מבוארת התשובה לשאלה שהתקשיתי בה קודם שנתי – חכמת האדם טמונה עמוק עמוק בתוך לבו, והשכל והתבונה אינן משמשים אלא 'לדלות' את חכמת הלב מתוך המעמקים הללו, 'איש תבונה ידלנה'. זוהי הכוונה 'אומר לי לבי שיש ראייה לדבר', כי אע"פ שהתעורר לדבר בשכלו מכל מקום לא היה זה שכל הרחוק מן הלב, אלא תבונה הדולה ומשקה ממעמקי הלב.

כאשר סיפרתי החלום ופשרו לאאמו"ר שליט"א, אמר לי: מסתמא באילת השחר על התורה עוסק בעניין זה ולכן בא אליך בחלום לבאר לך, ואכן, פתחתי וראיתי שהגראי"ל זי"ע עסק בעניין זה והאריך לבאר שבהרבה מקומות התורה מתארת את השכל כ'לב', משום שהלב הוא עיקר האדם ומרכזו, [כלומר, שהשכל הוא מי שהשכל אינו 'בראשו' אלא הוא 'עיקר עצמותו', הוא הלב], עיי"ש, ויהיו הדברים לפלא.

והנה, כך גם מבואר בגמרא שלנו, שבועות דף ז', שרבא משבח את רבי על כך שמצא מקור ודרשה לחיוב קרבן עולה ויורד בטומאת מקדש וקדשיו, ומכנה אותו "דולה מים מבורות עמוקים", על שם הפסוק הנ"ל. הרי שאפשר לדלות מתוך הלב גם טיעון של "אומר לי ליבי שיש מקור/ראייה"...

התבוננות | מדוע דוקא על דרשה זו משבח רבא את רבי

והנה, צריך להבין מדוע מצא רבא דווקא בענייננו לשבח בלשון זו, הרי כל הש"ס מלא במימרות של תנאים שדרשו דרשות מן התורה והביאו מקורות לדיני המשנה. מדוע דוקא

מעשה | ה'מויפת' של 'שמעון הצדיק' משיכון חב"ד

זקני הצדיק רש"ש לוי זצ"ל התגורר בשיכון חב"ד בירושלים. אחד משכניו וידידיו הקרובים היה **רבי שמעון פרידמן** נ"ע מחשובי חסידי ליובאוויטש, שהיה נקרא בפי כל (גם ע"י רבו נבג"מ) 'שמעון הצדיק'. כי היה גם הוא כהן וצדיק ופרוש וגומל חסדים ומעוטר בכל מיני מעלות גדולות.

סיפרה לי חמותי תליט"א ש'שמעון הצדיק' היה הולך בראש כפוף ומושפל כדי שלא לראות פני אשה, כדרך החסידים והתנמימים, אמנם כאשר היתה אשה מהלכת (אפילו בקצה השני של הרחוב) עם סלים כבדים בידה, לפתע היה 'שמעון הצדיק' רץ אליה, נוטל את הסלים ובפנים מושפלות שואל למקום מגוריה, ואז רץ להניחם בפתח ביתה.. והיה הדבר לפלא, איך היה יכול לאחוז בשני הקצוות הללו – מחד גיסא לא להסתכל חוץ לד' אמותיו, ומאידך גיסא לראות את מי שזקוק לו אפילו במרחק גדול מאד...!!!

זאת הכוונה שלא להזניח תחום אחד מתוך הקפדה על תחום אחר...

השקפה | מדוע הקב"ה שוכן בארץ ישראל?

אם נתבונן בלשון הפסוקים שהביאה הגמרא על שלושת הטומאות הללו, נראה שכל חטא מטמא דבר אחר:

עבודה זרה מטמאת את "מקדשי" את כנסת ישראל. כי הקב"ה נשא לאשה את כנסת ישראל, וכאשר אחד מבניה זונה תחתיו להידבק ב'איש אחר', הרי זה מטמא את כנסת ישראל כולה.

גילוי עריות מטמא את החוטא עצמו "ולא תטמאו בהם". כי גילוי עריות כנגד העבודה "בין אדם לעצמו".

אבל, שפיכות דמים מטמא את... ארץ ישראל. "ולא תטמא את הארץ". מדוע?

כדאי לראות את כל הפסוק הזה בפנים, הוא פסוק מפתיע מאד: **וְלֹא תִטְמָא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ, אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ, כִּי אֲנִי ה' שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.**

תקראו שוב. שימו לב מה כתוב כאן: מדוע הקב"ה שוכן בתוך ארץ ישראל? כי בני ישראל יושבים בה, וה' רוצה לשכון בתוך בני ישראל, לכן הוא שוכן בארץ ישראל.

אני חשבתי שזה להיפך: בני ישראל חושקים לגור בארץ ישראל מפני שה' שוכן בה.

דרשה זו נחשבת "דולה מים מבורות עמוקים"?

והנה, כעין זה יש להתבונן בדברי רש"י הנ"ל, מדוע דוקא בענין בגדי הכהונה אומר רש"י לשון כזו של 'ליבי אומר לי'. ונראה שזהו מכיון שאמרה תורה 'ואתה תדבר אל כל חכמי לב'. ועשו בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי' מבואר מזה שמעשה המשכן בכלל – ובגדי הכהונה בפרט – אינו תלוי בחכמת השכל אלא **בחכמת הלב**, משום שהמשכן עניינו להשרות השכינה 'בלב' דייקא, ושכנתי בתוכם, שהלב הוא קודש קדשים (כמוש"כ אדונינו נפש החיים שעיקר תכלית המשכן להשרות השכינה בלב ישראל שהוא קודש הקדשים) ולכן חכמת המשכן תלויה בחכמת הלב. לכן דקדק רש"י לומר כאן (מטבע-לשון שלא נמצא בשום מקום אחר בפירושו על התורה): 'אומר לי לבי', כי זהו ענין של חכמת הלב דייקא.

לפי זה יש לפרש שלכן דוקא בגמרא שלנו העוסקת במקור לכפרת "טומאת מקדש", אשר היא בעצם כנגד "טמטום המקדש שבלב האדם", וכמבואר שהלב – מקדש ה', ולכן נושא זה הוא תלוי בליבו הטהור של רבי יהודה הנשיא.

העמקה | פשר שלושת הטומאות שהביאה הגמרא

הגמרא שלנו מביאה את שלושת הטומאות הנזכרות בתורה [לגבי חטאים שאינם שייכים לענייני טומאה וטהרה. תוספות]: טומאת עבודה זרה, טומאת רציחה וטומאת עריות.

מדוע דוקא שלושה חטאים אלו נחשבים "מטמאים"? כנראה משום שהם "אבות החטאים", שלושת העבירות החמורות שהם ביהרג ואל יעבור. שלושת "אבות החטאים" הללו הינן כנגד שלושת "אבות המצוות" שעליהן עומד העולם: תורה, עבודה וגמילות חסדים.

מה הפירוש?

עבודת ה' מחולקת לשלושה חלקים: א' בין אדם למקום, ב' בין אדם לחבירו, ג' בין אדם לעצמו, לרומם את גופו ולקדשו.

פסגת העבודה בין אדם למקום היא בתפילה ובקרבנות, פסגת העבירה בין אדם למקום היא בעבודה זרה.

פסגת העבודה בין אדם למקום היא בגמילות חסדים, פסגת העבירה בין אדם לחבירו היא ברציחה.

פסגת העבודה בין אדם לעצמו היא בלימוד התורה, פסגת העבירה בין אדם לעצמו היא בגילוי עריות.

אדם צריך להתייחס לכל החלקים הללו ולא להזניח צד אחד מהם. לפעמים מתוך שאדם מתמקד בעבודה לפני המקום, הוא מזניח את בין אדם לחבירו, או שמתוך הקפדתו על קדושתו ודבקותו בתורה, הוא דורך מבלי משים על זולתו...

אז חשבת.

כדאי לראות את הרמב"ם בהלכות תרומות פרק א הלכה ב, שם הוא מגדיר מהי ארץ ישראל:

"ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים".
אין כאן שום הגבלה, גם אם מלך ישראל יכבוש את **דנמרק** מדעת רוב ישראל – היא תהיה ארץ ישראל!

אם כן, ממשיך הרמב"ם "מפני מה ירדו [הארצות שכבש דוד המלך מדעת כל ישראל] ממעלת ארץ ישראל? מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל ארץ ישראל אלא נשאר בה משבעה עממים, ואילו תפס כל ארץ כנען לגבולותיה ואח"כ כבש ארצות אחרות היה כיבושו כולו כארץ ישראל לכל דבר..."

אם כבשו ישראל את כל הארץ שהצטוו לכבושה, יכולים להמשיך ולכבוש גם את **בריטניה**, וממילא **בריטניה תהיה "ארץ ישראל" לכל דבר!** מדוע? כי "ארץ ישראל" = הארץ "אשר אתם יושבים בה", וממילא "אני שוכן בתוכה, כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל".

קדושת "ארץ ישראל" מבטאת את הדאגה של ה' לשלומם של בניו אהוביו. היכן שהם מתגוררים שם הוא נמצא. שפיכות דמים – ההיפך הגמור מזה, אין שלום בארץ. זה מסלק את השכינה מהארץ.

שאלה | הרי כתוב "על הקודש"!

בשולי הדברים: לא הבנתי איך היתה הוה אמינא שעבודת יום הכיפורים מכפרת על ג' טומאות ע"ז, ג"ע ושפ"ד, הרי כתוב בפסוק בפירוש וכיפר "על הקודש" מטומאות בני ישראל. הרי שהכפרה היא על הקודש!

לא היה לי פנאי לבדוק האם ומי מעיר את זה – **אשמח לקבל הפניה או תשובה מהקוראים היקרים**. לעת עתה אציע בפניכם שמבואר כאן את מה שכתבנו בדף ב' בשם הנפש החיים שכאשר אדם מישראל חוטא הוא "מטמא את המקדש העליון" הרבה יותר ממה שטימא טיטוס בתוך קודש הקדשים. לכן גם על עבירות שאינן נוגעות ל"מקדש וקדשיו" שייך לכתוב "כיפר על הקודש".

לשון הקודש | למה מתייחסת הלמ"ד שב"ל לכל חטאותם?

בדרך כלל אות הייחוס למ"ד משמשת במקום המילה "אל". "ויאמר למשה" = "ויאמר אל משה". לפי זה אין הבנה למילים "לכל חטאותם", מה "אל כל חטאותם". וכי שייך לומר "וכיפר אל כל חטאותם"?

אבל, לפעמים בלשוה"ק הלמ"ד משמשת במקום "מכל סוגי", כמו בפסוק שבסוף פרשת קרח "כל קרבנם **לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם** אשר ישיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניך".

כך גם בפסוק שמסיים את התורה "לכל האותות והמופתים... ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל". מה "אל כל האותות והמופתים"? למה מתייחסת האות למ"ד שבתחילת המשפט "לכל היד החזקה"?

הראשונים מבארים שזה מתייחס למילים הקודמות "לא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה'..." כנראה כוונתם שההמשך הוא: [וכן לא קם כמותו] לכל [בכל אופני] האותות והמופתים, ולכל [ובכל אופני] היד החזקה..."

גם כאן "כיפר אל הקודש מפשעיהם, "לכל" [מכל סוגי] חטאותם".